

Deel 1: Het ree

Inleiding	4	Hoofdstuk 5: Het gedrag	35
		Rust	35
Hoofdstuk 1: Verspreiding en leefgebied	8	Voeden en herkauwen	36
Geschiedenis van het ree	8	Verzorging	36
Voedsel, dekking en rust	8	Omgaan met dreigingen	39
Aanpassingen	8	Onbekende dreiging	39
Veldreeën	10	De herfst: opvetten en sprongvorming	40
Verspreiding	11	Wildaanrijdingen	41
		De winter: samen overleven op een laag pitje	42
Hoofdstuk 2: Het uiterlijk	12	De lente: de territoria worden bezet	45
De lichaamsbouw	12	Reeën in nood	52
De vacht	12	De zomer: tijd voor de voortplanting	52
Kleurvarianten	16	Parasieten	54
Geluiden	17		
De groei van het gewei	19	Hoofdstuk 6: De voortplanting	57
Het uiterlijk van het gewei	21	De bronst	57
Belemmeringen in de gewei-ontwikkeling	22	De draagtijd	60
Leeftijd van het ree	26	Het zetten van de kalfjes	61
		De kritische periode	62
Hoofdstuk 3: De zintuigen	27	De stabiele periode	66
De reuk	27	Op eigen benen	68
Het gehoor	27		
Het zicht	29	Hoofdstuk 7: Het beheer	70
De smaakzin	29	Stijgende aantallen	70
De tastzin	29	Reedichtheid	70
		Beheer	71
Hoofdstuk 4: Voedsel	30	Het faunabeheerplan	71
Herkauwer	30	Het beheer in Vlaanderen	71
Kleine pens, grote energiebehoefte	31		
Leven naar het beschikbare voedsel	32	Overzicht van informatieve illustraties	
Drinken	34	De koptekening	16
		Gewei(soorten)	21
		Geweivormen	22
		De spijsvertering	30
		Teek verwijderen	56

Deel 2: Fotografie

Hoofdstuk 1: Het materiaal	72	Hoofdstuk 6: De foto nemen	132
Kleding	72	Standaardcompositie	133
Apparatuur	76	Vlot afdrukken	133
Overig materiaal	84	Compositie verfijnen	136
Geruisloos en comfortabel	88	Belichting verbeteren	137
		Ander standpunt of andere oriëntatie kiezen	140
Hoofdstuk 2: De voorbereiding	89	Einde van de sessie	140
Het tijdstip	89	Situaties met meer beschikbare tijd	142
De locatie	90	Sfeerversterkers	143
Het weer	92	Bewegende reeën vastleggen	144
Ontspannen op pad	92	Impact op het ree	146
Hoofdstuk 3: Reeën ontdekken	94	Hoofdstuk 7: Selectie en nabewerking	149
Stil lopen	94	Selectie	149
Tekenen van aanwezigheid	96	Nabewerking	152
Reeën ontdekken onderweg	99	De zeggingskracht verder versterken	156
Reeën ontdekken op een kansrijke plaats	101	Hoe ver wil je gaan?	157
Oefening baart kunst	102		
		Hoofdstuk 8: De beste fotolocaties	158
Hoofdstuk 4: Reeën naderen	103	Overzicht van informatieve illustraties	
Dichterbij, of niet?	103	Sensorgrootte	81
Naderingsomstandigheden	104	Lopen met afrollende voet	95
Naderingsstrategieën	98	Indirect naderen	109
		Overzicht van de camera-instellingen	124
Hoofdstuk 5: De techniek	114	Stabiele houding	126
De camera-instellingen	114	Beeldstabilisatie en burstmodus	128
Uit de hand fotograferen bij weinig licht	125	Jouw maximale sluitertijd bepalen	130
Jouw maximale sluitertijd bepalen	128	De camera als verlengstuk van je oog	131
De camera als verlengstuk van je oog	128	De standaardcomposities	134
De uitdagingen het hoofd geboden	129	Kijkrichtingen	136
		Slot- en dankwoord	164
		Register	166
		Overzicht van gebruikte bronnen	168

Een bok met een gepareld zesendergewei. 300mm; 1/15s bij f/5.6; ISO 800.

Een knobok. 300mm; 1/25s bij f/5.6; ISO 2500.

Flarden dode basthuid aan het gewei. 300mm; 1/15s bij f/5.6; ISO 800.

De groei van het gewei

Alleen de bokken dragen een gewei. De groei start al enkele maanden na de geboorte. Onderhuids, op de schedel, ontwikkelt zich de basis van het gewei, de **rozenstokken**. Daaruit kan hetzelfde jaar al een klein geweitje groeien. Een bokje met een dergelijk gewei wordt een **knobok** genoemd. In de eerste drie levensjaren van de bok worden de rozenstokken snel dikker en steviger. Ook daarna worden de rozenstokken nog ieder jaar dikker. De lengte van de stokken neemt jaarlijks juist iets af. Dit wordt het **terugzetten** van het gewei genoemd. Bij jonge bokken staat het gewei als het ware nog hoog op de kop. Bij oude bokken staat het gewei lager op de kop en meer aan de zijkanten.

Elke winter verliezen reebokken hun gewei. Na het **afwerpen**, rond november, start direct de ontwikkeling van het nieuwe gewei. Het nieuwe gewei groeit omhuld door een beschermend laagje huid, de **bast**. Daardoor zien de geweien er in het voorjaar dik en pluizig uit. De bast is flink doorbloed, om het gewei dat zich erin ontwikkelt te voeden. Als het gewei is volgroeid, zorgt de opname van kalk voor de stevigheid. Daarna verliest de bast zijn functie en sterft af. Onder de bast komt het stevige gewei tevoorschijn, dat nog wit van kleur is.

Het gewei staat op de rozenstokken.

- Rozenstokken:** de onderhuidse geweibasis op de schedel
- Knobok:** een bok (of bokkalf) die de kleinste vorm van het gewei heeft opgezet: twee korte knobjes.
- Terugzetten:** het jaarlijks korter worden van de rozenstokken waardoor het gewei steeds wat lager op de kop komt te staan.
- Afwerpen:** het verliezen van het gewei
- Bast:** de donzige huid die het groeiende gewei beschermt en voedt

Reeën ontdekken

Ontspannen, vol verwachting en ruim op tijd sta je klaar om te gaan fotograferen. Je bent comfortabel gekleed, niet te zwaar bepakt en je kunt je stil en soepel bewegen. Kortom, goed voorbereid is het moment daar om je plan ten uitvoer te brengen. Dit hoofdstuk gaat in op de zoektocht in het veld. Want na die goede voorbereiding thuis, zul je het aanwezige wild nog wel moeten ontdekken.

Stil lopen

Reeën hebben een uitstekend gehoor. Om niet vroegtijdig ontdekt te worden, zul je je zo stil mogelijk moeten voortbewegen. In je voorbereiding heb je je kleding en uitrusting al zo stil mogelijk gehouden. Naast oog voor de omgeving is het in het veld zaak om ook oog voor de ondergrond te hebben.

Stille ondergrond

Fotografen die op zoek zijn naar dieren, hebben een hekel aan schelpen- en grindpaden. Ook met verharde paden hebben ze weinig op. Vooral zand en gras zijn heerlijk stille ondergronden. En vaak is dat juist naast het pad te vinden. Verplaats je waar nodig dus door de berm.

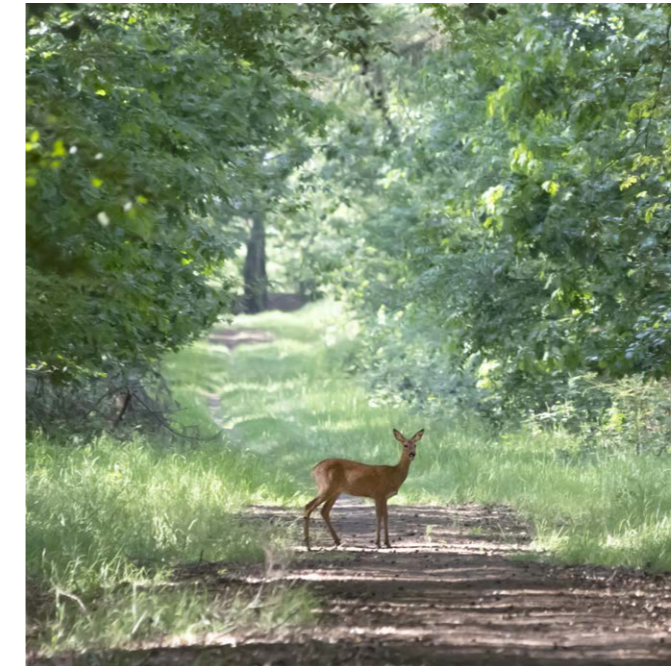
Kies onderweg voor een heerlijk stille ondergrond. 300mm; 1/25s bij f/5.6; ISO 100.

Scannen

Wie reeën wil ontdekken, kijkt goed om zich heen. Maar wie zelf niet door reeën ontdekt wil worden, kijkt goed naar de grond. Takken, kiezels en ritselend blad ga je het liefst uit de weg. Wees ook bedacht op huisjesslakken. Als je daarop stapt, levert dat naast het schuldgevoel ook een luid gekraak op.

In de praktijk scan je het pad enkele meters voor je uit. Als je daar geen bijzonderheden ontdekt, kun je die afstand 'blind' afleggen en je ogen opslaan om je omgeving af te zoeken. Als je het einde nadert van het gescande stuk, richt je je ogen weer op het volgende stuk pad. Het meest efficiënt is het om daarbij een vast ritme aan te houden: pad scannen, links zoeken, pad scannen, rechts zoeken, pad scannen, links zoeken, enzovoort.

Blootliggende boomwortels en grote stenen leveren geen extra geluid op, behalve als je er per ongeluk met de neus van je schoen tegenaan trapt. Dat voorkom je door je voeten tijdens het blind lopen extra goed op te tillen.

Kijk niet alleen links en rechts! 300mm; 1/500 bij f/5.6; ISO 1250.

Lopen met afrollende voeten

Als je tijdens het lopen je voet plaatst, raakt eerst je hiel de grond, meteen gevolgd door je voorvoet. Beide delen van je schoenzool raken de grond daarbij hoorbaar. Eerst maakt je hiel een doffe bons bij de landing. Daarna klapt je voorvoet op de grond. Door met afrollende voeten te lopen, kun je je voet veel stiller plaatsen. Zo blijft je komst onopgemerkt.

Om de impact van de eerste bons te verkleinen, til je je tenen bij het plaatsen van je hiel wat hoger dan gebruikelijk. Zo vergroot je de hoek waarmee je voet de grond raakt. Daardoor land je op een veel kleiner oppervlak, slechts op de achterste centimeter van je zool. Dat geeft nauwelijks geluid.

Om te voorkomen dat je voorvoet op de grond klapt, maak je na de landing een rollende beweging met je voet. Je verplaatst je gewicht in een vloeiende beweging van je hiel naar je tenen, waarbij je probeert om je tenen als laatste contact met de grond te laten maken.

Afrollende voet

Gebruikelijke voetplaatsing:

Met afrollende voet:

1. Land met de tenen wat hoger.
2. Verplaats je gewicht vloeiend van je hiel naar je tenen.
3. De tenen raken als laatste de grond.

De vluchtafstand

Tijdens een succesvolle nadering dring je tot ver binnen de vluchtafstand door. Na ontdekking zal het dier snel afspringen. In dit soort situaties speelt de vluchtafstand geen rol van betekenis. Dit is anders als je al vóór de nadering bent opgemerkt, maar het ree vooralsnog niet is afgesprongen. Het dier houdt je in de gaten, maar je bevindt je nog buiten de vluchtafstand. Het is goed om te weten dat de vluchtafstand van een ree verre van absoluut is. Hij wordt sterk beïnvloed door factoren als gewenning aan de mens, geslacht, gezondheid, jaargetijde en zeer belangrijk: jouw gedrag. Het ree zal pas afspringen zodra het jouw gedragingen als te bedreigend inschat. Dit biedt mogelijkheden tot naderen.

Naderingsstrategieën

Hierna komen er enkele strategieën aan bod. Het zijn voorbeelden die illustreren hoe je in verschillende situaties dichterbij je onderwerp kunt komen. Steeds met de inzet van kansen die de situatie biedt, gecombineerd met kennis, wetmatigheden en af en toe wat intuïtie. Eerst komen de situaties aan bod waarin je onopgemerkt aan de nadering begint. Daarna volgt hoe je kunt naderen als je al bent opgemerkt. Leef bij elke nadering de openstellingsregels van het gebied na.

Tussen het zekeren door

Tijdens het eten houden reeën de kop laag in de begroeiing, waardoor ze geen zicht hebben op de omgeving. Daarom zekeren reeën tussendoor. Dan speuren ze met een opgerichte kop de omgeving af, op zoek naar verdachte geuren, geluiden en bewegingen. Tussen het zekeren door is het mogelijk om muisstil en tegen de wind in steeds wat dichterbij te kruipen. Zorg daarbij dat je je (ruim) voor het oprichten van de kop weer stilhoudt.

Tijdens het zekeren zal het ree niet alleen je geringste bewegingen opmerken, maar ook je menselijke gestalte kan zijn aandacht trekken. Maak jezelf op tijd klein, of houd je uit het zicht achter een boom of struik. Zorg dat je daarbij zelf zicht houdt op het ree, zodat je weer in actie kunt komen zodra de kop terug omlaaggaat. Als je kleding (en zenuwen) het toelaten, kun je ook vóór een boomstam of struik stilstaan. Zolang je je niet beweegt, zul je, weggevalen tegen de achtergrond, niet worden ontdekt. Het voordeel is dat je het ree nu goed in het zicht houdt. Wie voor de neus van een zekerend ree met zijn hoofd tevoorschijn komt om langs de boomstam te kijken, zal meteen worden opgemerkt.

Een zekerend ree in hoog gras. 300mm; 1/60s bij f/5.6; ISO 1600.

Tijdens het naderen neemt de kans om ontdekt te worden snel toe. Een knappend twijgje onder je schoen kan al snel fataal zijn. Je zult steeds beter kunnen inschatten wanneer de tijd is gekomen om de foto te nemen. Als je daar te lang mee wacht, word je ontdekt en is je kans verkeken. Ga je echter te snel over op het fotograferen, dan neem je het dier kleiner in beeld dan gewenst en nodig was.

Deze strategie is goed te combineren met andere naderingsstrategieën, bijvoorbeeld als je in een donkere bosrand nadert.

Onscherpe begroeiing op de voorgrond. 300mm; 1/400 bij f/5.6; ISO 500.

Vanuit een donkere bosrand

Als het ree op een veldje langs een dichtbegroeide bosrand staat, kun je het bos gebruiken om te naderen. Het naderen werkt het best als je over een bospad kunt lopen, anders maak je al snel te veel geluid. Ook is het belangrijk dat jij je in de schaduw kunt voortbewegen, terwijl het ree het liefst in de zon staat. Door het felle zonlicht kan het ree in het donkere bos veel minder details onderscheiden. Als het licht van de lage zon juist diep in het bos doordringt, zul je al snel ontdekt worden.

Het fotograferen vanuit een bosrand kan spannende beelden opleveren. Door op de voorgrond een kader van onscherpe begroeiing te creëren, geef je de kijker het gevoel met jou mee op pad te zijn.

Als er slechts een enkele bomenrij tussen het pad en het veldje staat, kun je je tussen het zekeren door verplaatsen. Dan houd je je steeds stil achter een boom. Door je daar laag te houden, verklein je de kans om opgemerkt te worden nog wat meer.

Beeldstabilisatie en burstmodus

Je kunt de beeldstabilisatie aan het werk zien. Als je met een volledig ingezoomd teleobjectief door de zoeker kijkt, zie je bij een uitgeschakelde beeldstabilisatie een schokkerig beeld. Met het inschakelen van de stabilisatie verandert dit schokken in een rustige schommelbeweging. Op het dode punt van deze schommeling houdt het beeld zelfs helemaal stil. Als je nu precies op dat punt zou kunnen afdrukken, zou je zelfs met een lange sluitertijd een haarscherpe foto kunnen nemen.

Als je het indrukken van de ontspanknop al zo perfect zou kunnen timen, zou die actie onmiddellijk toch beweging veroorzaken. Het is dus onmogelijk om onbewogen op het dode punt af te drukken. Hier komt de burstmodus om de hoek kijken. Als je de ontspanknop ingedrukt houdt, levert dat geen extra beweging op. En als je constant foto's maakt, zal een deel daarvan met een van de dode punten in de schommelbeweging samenvallen. In een burst-serie worden er in enkele seconden tot tientallen beelden gemaakt. Enkele van die beelden zullen dus perfect scherp uitvallen, omdat ze precies op een dode punt in de schommelbeweging zijn genomen. Zo wordt het uit de hand fotograferen bij langere sluitertijden toch mogelijk.

Jouw maximale sluitertijd bepalen

Onder uitdagende lichtomstandigheden fotografeer je met een zo lang mogelijke sluitertijd. Omdat die waarde afhankelijk is van de camera, het objectief en de vaste hand van de fotograaf, is die voor iedereen anders. Wat voor jou de maximale sluitertijd is waarbij je een scherp beeld kunt produceren, zul je proefondervindelijk moeten bepalen. Dat doe je met het stappenplan op bladzijde 130.

De eerste keren dat je deze techniek in het veld toepast, kun je jouw gevonden maximale sluitertijd beter nog even halveren. De adrenaline die in het begin met de tijds- en prestatiedruk gepaard kan gaan, maakt de handen wat minder vast.

De camera als verlengstuk van je oog

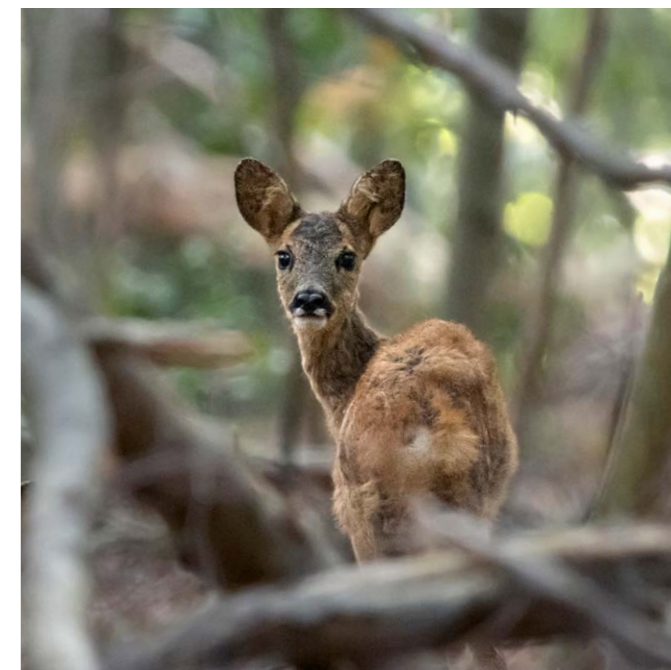
Nadat je bent ontdekt, heb je slechts enkele seconden om het ree vast te leggen. Natuurlijk zorg je vooraf dat je instellingen goed staan en dat je je camera al in de hand hebt. Het ontbreekt je aan tijd om de camera nog te moeten grijpen en aan de knoppen te draaien. Het dier moet zo snel mogelijk scherp in beeld staan, bovendien in een goede compositie. De tijd die daarna rest moet worden gevuld met het schieten van foto's. Hoe meer foto's, hoe groter de kans dat daar een haarscherp exemplaar bij zit.

Om de ontspanknop zo snel mogelijk te kunnen indrukken, moet je het onderwerp dus razendsnel achter het centrale scherpstelpunt krijgen. Daarbij is er geen tijd om te zoeken of in te zoomen. Vervolgens stel je na een klein zwenkje scherp op het dichtstbijzijnde oog. Meteen daarop kom je met een tweede zwenkje doelgericht tot een goede compositie en druk je af.

Dit lukt alleen vlot als de camera als het ware een verlengstuk is van je oog. Het vergt wat oefening om dat voor elkaar te krijgen. In het stappenplan op bladzijde 131 staat beschreven hoe je dit onder de knie krijgt.

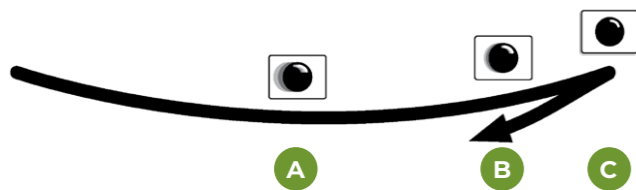
De uitdagingen het hoofd geboden

In de inleiding van dit hoofdstuk kwam aan bod dat de lichtomstandigheden, de tijdsdruk en de prestatiedruk het uiterste vragen van de camera en de fotograaf, zeker als je reeën nadert. Om de uitdagende lichtomstandigheden het hoofd te bieden, fotografeer je met jouw maximale sluitertijd. Om de tijdsdruk te verlagen, zorg je dat je geoefend bent in het vlot in beeld krijgen van het onderwerp. De successen die je boekt zullen ten slotte een positieve invloed hebben op de prestatiedruk. Dan staat niets meer in de weg om met volle teugen te genieten!

De uitdagingen het hoofd geboden! 600mm; 1/40s bij f/6.3; ISO 6400.

Beeldstabilisatie en burstmodus

De beeldstabilisatie verandert de schokkerige camera-bewegingen in een rustige schommeling. Op punt A heeft de camera relatief veel vaart. Op punt C, het dode punt, houdt hij zich juist even perfect stil, om zich daarna weer in tegengestelde richting verder te bewegen,

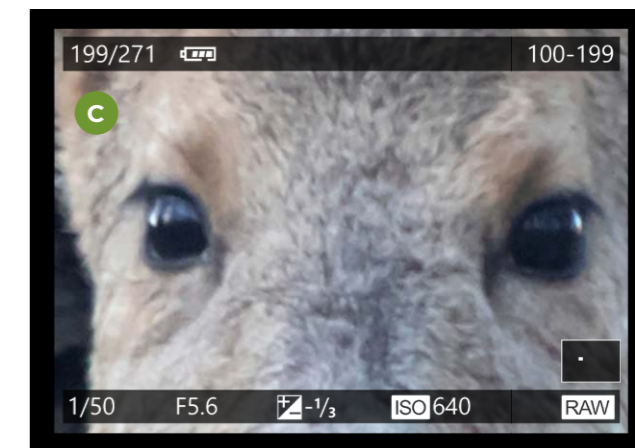
Hiernaast zie je de drie ingezoomde foto's die tijdens de bovenstaande schommelbeweging zijn genomen. Elke opname is op 300 millimeter genomen, met dezelfde lange sluitertijd.

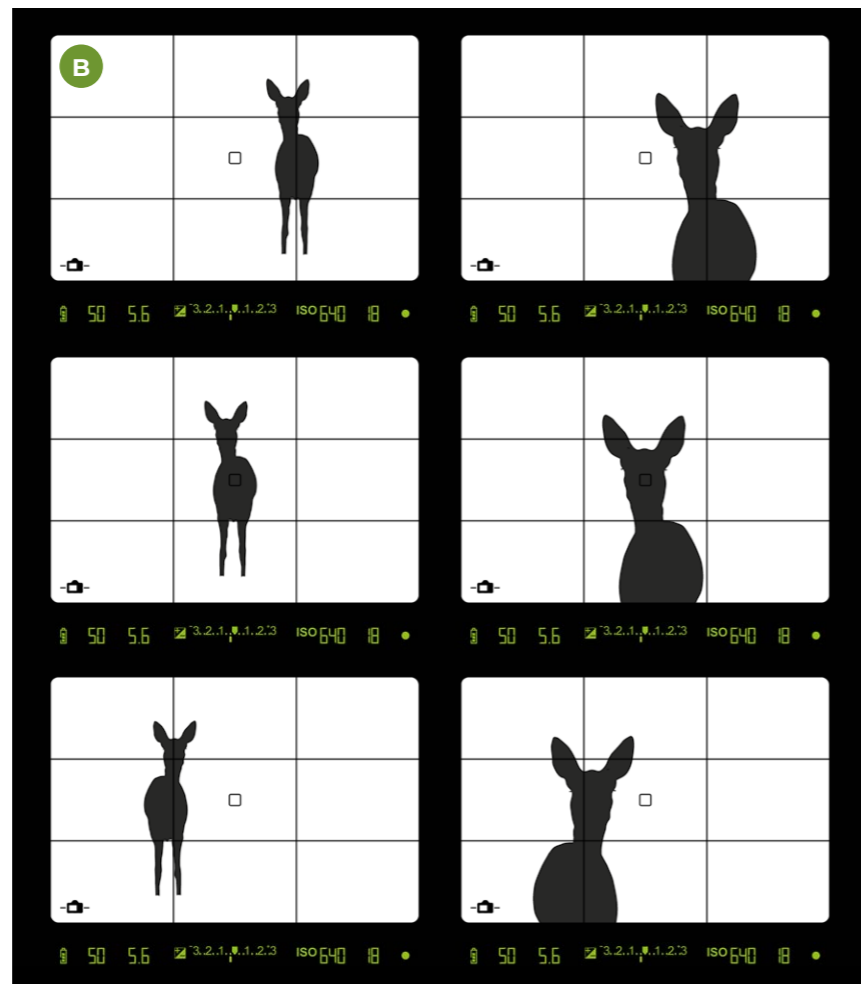
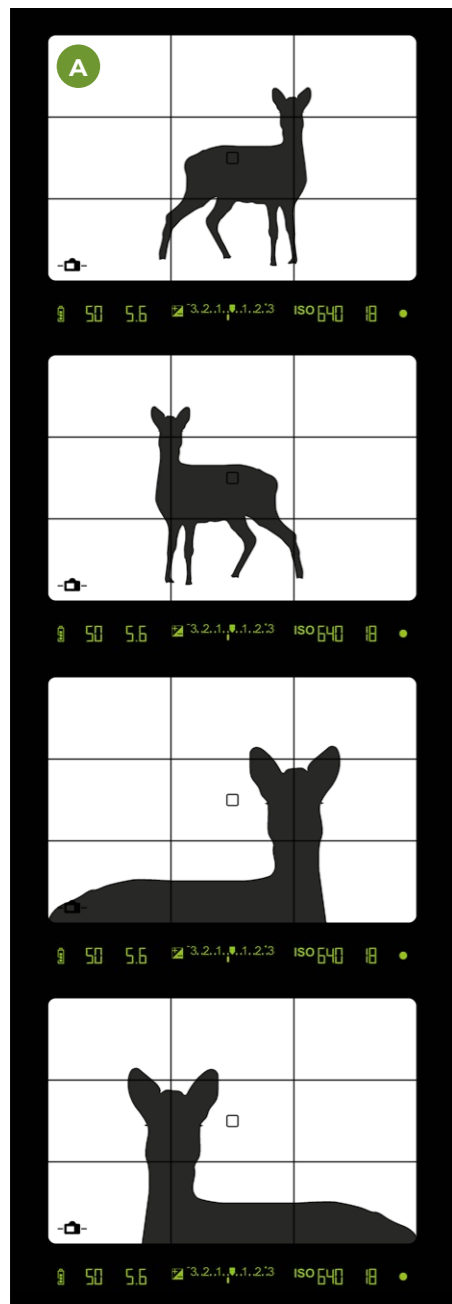
Door de relatief grote vaart op punt A is de foto bewogen.

Als de vaart er bijna uit is, oogt de foto al scherper.

De foto die op het dode punt is genomen, is het scherpst.

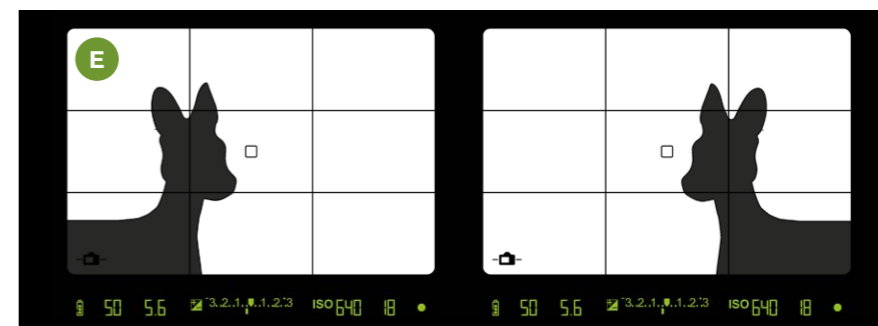
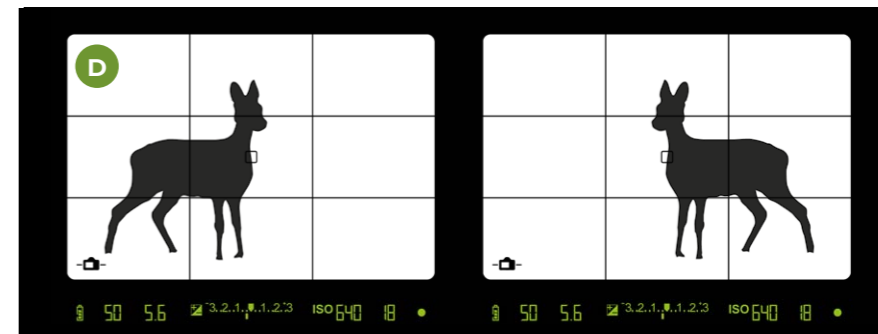
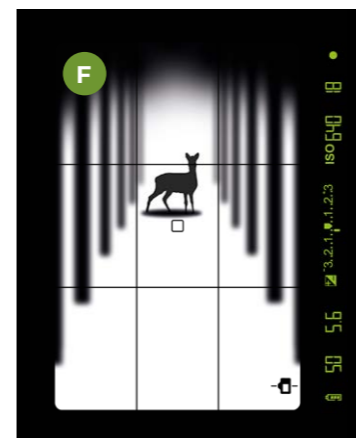
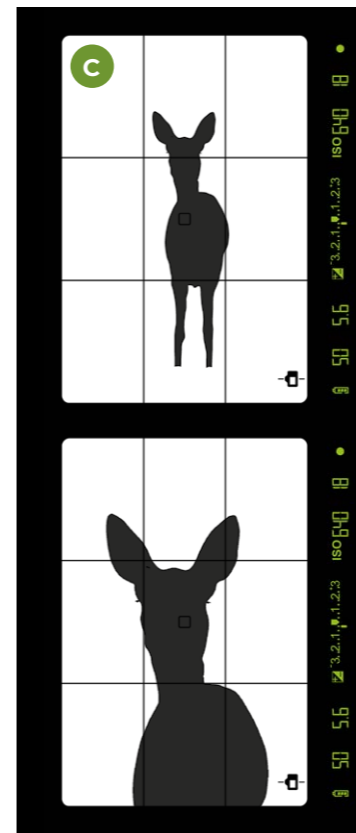

A: Direct oogcontact

Bij direct oogcontact bepaalt de positie van het lichaam of de kop links of rechts op een derde wordt geplaatst. Dit geldt ook bij het fotograferen van een portret.

B en C: Direct oogcontact, lichaam achter de kop

Als het lichaam zich achter de kop bevindt, kan het ree links, rechts of centraal worden geplaatst. Dit geldt ook bij het fotograferen van een portret. Voorkomt het onnodig aansnijden van landschapselementen in het beeld. Het ree is op deze manier ook mooi staand te fotograferen. Zo benadrukt de ranke bouw van het dier.

D en E: Zonder oogcontact

Als er geen oogcontact is, bepaalt de kijkrichting de plaatsing. Door de kop centraal te plaatsen, ontstaat er kijkruimte. Bij portretten zonder oogcontact wordt de kop wel op een derde links of rechts geplaatst. Zo wordt voldoende kijkruimte gecreëerd.

F: Bijzondere situaties

Bij een ree op een (bos)pad of achter dichte begroeiing, kan het onderwerp het best centraal worden geplaatst. De bomen, berm of bladeren vormen zo de coulissen.

